

ייצג פון פריי

תולדות | עיונים | הערות

התחזקות | התעוררות | מכתבים

בעניני רביה"ק מברסלב זי"ע

מכתבי מוהרנ"ת - עלים לתרופה, עם מכתבים חדשים והוספות מכת"י
ביאורים וצינונים, הערות והארות

פרשת שמיני
שנת תשע"ה

עשירות, השם יתברך יודע, וגם כל מי שיש לו מזה בקדקדו יכול להבין כי תהלה לאל נקיים אנחנו ואנכי מזה וכיוצא בזה. יתר מזה אין פנאי להאריך.

דברי חותנך המדבר באמת ובתמים לטובתך הנצחית

נתן מברסלב

ליבע טאכטיר. למען השם זארג ניט, גלייב אין השם יתברך, ער וועט אייך ניט פאר לאזין, קוק אוף נידוריקירס פון אייך, וויפיל יונגע לייט גייען אראפ פון קעסט און האבין דאס אויך ניט, פאלג מיך און זארג ניט אויף מארגען.

אויב סע מיגליך זאלסטו דיר מאכין עפיס א פרנסה, מה טוב, או בני ר' שכנא וועט דא זיין, בעט אים ער זאל מיט מיר שמיסין איין עצה, טאמיר קאנסטי דיר עפיס א פרנסה מאכין [הרה"ר ר' שכנא בנו הגדול של מוהרנ"ת דר בברסלב וגם הר"ר ברוך דר שם, וכנראה שבכל הזמן שמוהרנ"ת דר בברסלב דאג לפרנסתם ועכשיו ביקש מוהרנ"ת שיוכיח את בנו ר' שכנא בעת שיבוא לנעמרוכ להוכירו שירב עמו לטכס עצה אודות החזקת פרנסה לבתו. הר"ר שכנא היה חכם וידען בדרכי העולם, ומוהרנ"ת סמך עליו שימצא עצה טובה לפרנסה בעזרת ה']. נאר למען השם לעת עתה זארג גאר ניט, גאט איז גרויס, דער וואס גיט לייבין דער גיט פרנסה [עיינן מסכת תענית (ת). כי יהיב רחמנא שובעא לחיי הוא דיהיב, דכתיב (תהלים קמ"ה) פותח את ידך ומשיב על כל חי רצון. ועיין מדרש תנחומא פ' בשלח סי' כ' עה"פ דבר יום ביומו, מי שברא יום ברא פרנסתו, מכאן היה רבי אלעזר המודעי אומר כל מי שיש לו מה יאכל היום, ואומר מה אוכל למחר הרי זה מחוסר אמנת. וכ"ה במכילתא ויסע פ"ב, ועיין סוטה מח].

ווייטיר האב אייך קיין צייט ניט צי שרייבין, זייט גיזינד אין פרייליך. ליבע קינדיר, גילויבט איז השם יתברך אז מיר רייסין ניט קיין הייליגע ספרים, אין מיר לערנין נאך זייא. ברוך השם מען האט עפיס ציא לערנין, גילויבט איז השם יתברך איך האב אייך שוין גיגובין א גוטע ירושה אויף הייביג, קיין עושר אין דער וועלט קאן אזוי אה ירושה ניט לאזין, מיר האבין זיך ברוך השם גאר ניט צוא שעמיין.

דברי איך המדבר באמת

נתן מברסלב

סימן רי"א

ברוך השם, יום ג' וישלח, תקצ"ו לפ"ק

שלום לאהובי בני חביבי הרבני, מו"ה יצחק שיחי, לו ולביתו שלום וכל טוב

מכתבך מיום אתמול קבלתי בשעה זאת כמו חצות היום, והיה לי לנחת. ואם אמנם הומה עלי לבי על צערו מענין מה שעובר עליו, אך ידעתי כי אין שום אדם נקי מזה. ואם אמנם לא כל אפיין שוין, ולא ראוי זה כראוי זה, אף על פי כן כולן שוין בזה שבהכרח שיעבור עליו בכל יום הרבה הרבה (עיינן ליקויים ח"ב סי' ע"ז דע שכל אחד מישראל אפילו צדיק גדול צריך שיהיה לו איזה צער בכל יום, ומן מסתם אם

סימן ר"י

[המכתב נערך לחתנו של מוהרנ"ת הרה"ר ר' ברוך אשת הרבנית מרת חנה צירל בתו של מוהרנ"ת, שבאה בבית הנישואין בשנת תקצ"ג אחר פסח כמ"ש לעיל מכתב ק"ז - ק"ו. בתם אסתר שיינדיל נולדה בעש"ק פ' ראה תקצ"ד כמ"ש במכתב קמ"ח, ונמצא שבעת כתיבת המכתב היתה קצת יותר משנה. הר"ר ברוך אף שבעת הנישואין לא היה מקורב לרביזיל, אמנם בהמשך הזמן נתקרב באמת לדרכי רביזיל והבין גדולת חותנו. הר"ר ברוך נתעורר מאד דייקא מן ההתנגדות על מוהרנ"ת, שראה באותן השנים איך שמוהרנ"ת משליך כל מיני בילבולים וטירדות ומחלוקת, ועוסק רק בעבודת ה', ולכן נתקרב למוהרנ"ת דייקא מן המחלוקת עליו (כשם הר"ר אלי' חיים רויזן ע"ה, בספר באש ובמים הערות י"א לפרק ל"ג). ואכן המכתב הזה נכתבה בעצם תבערת המחלוקת, ר' ברוך דר במקום חותנו מברסלב וכתב לחותנו לנעמרוכ, ורואין שהתחיל כבר להתעורר לדרכי רביזיל כמ"ש "ראיתי תשוקתך אל התכלית" ואיך שבהתחלת התקרבותו לדרכי רביזיל טען עצמו עם בני הנעורים לברר לפנייהם אמיתות דרכי רביזיל, ואיך שכל דברי רביזיל אמת, ומוהרנ"ת למד אותו שיעזוב זאת וישליך הכל רק יקבל דברי רביזיל בתמימות ובפשיטות באמת, וכ"ה לקמן מכתב רט"ו. וראה שעד כעת שמוהרנ"ת היה בעיר ברסלב דאג לחתנו די מחסורו, וכעת בשבתו בעיר נעמרוכ הרחק ממקומו לא היה בידו לבוא לעזר חותנו, ולכן חזק ואמצו לבלי שיראנו על פרנסה].

בעזרת השם יתברך, יום ד' ויצא תקצ"ו, נעמרוכ לפ"ק

שלום לאהובי חתני כבני, האברך המופלג הותיק, מו"ה ברוך נ"י, ולבתי הצנועה מרת חנה ציריל תחי, ולנכדתי אסתר שיינדיל תחי.

מכתבך קבלתי קודם שבת העבר, והיה לי צער גדול מבתי תחי, מכאב השניים שלה, שנוסף על דאגותינו וטלטולינו השם יתברך ירחם. וברוך השם אשר שמעתי בשבוע זאת שפסק כאבה, השם יתברך ירחם ויצילה מעתה מכל חולי ומכאוב ומיחוש, ויתן לכם פרנסה וחיים, ושלום, העולה על הכל, אמן.

והנה מאד נהנתי מדברייך אשר כתבת במכתבך, כי ראיתי תשוקתך אל התכלית. מי יתן והיה לבכך זה באמת כל ימיך ליראה את ה', ולבטוח בו, שבדאי לא יעזוב אתכם ואת כולנו, כי חסדי ה' לא תמנו וכו' (איכה ג, כב).

והזהר מעתה בני חביבי לבלי ליכנס בויוכחים ונצחונות עם שאר בני הנעורים, שגם הם נצחנים כדרך בני הנעורים, ומוה נמשך כמה מחלוקת וסכסוכים ומונעים ומפסיקים מאד מדרך האמת, כי הנצחון הוא מדמים עכורים שעדיין לא עבד בהם את השם יתברך (עיינן ליקויים ח"א סי' ע"ה). תרגיל עצמך להמשיך עצמך אל התמימות באמת, לעסוק בתורה ותפלה ושיחה בינך לבין קונן, והשלך דרכי הילדות מלבך.

ובפרט לבל תכנס בקושיות וחקירות כלל, ואפילו עלי אסור לך להרהר ח"ו, כי השם יתברך יודע שכל כוונתי רצויה אל האמת לאמיתו, להדריך אתכם בדרך התורה באמת, בדרך אבותינו אשר מעולם, כאשר קבלתי מפי אדומ"ר הקדוש צדוק"ל. שים לבך היטב אל האמת לאמתו מה כוונתי, וכן כונת כל אנ"ש בענין עסקינו, אם כוונתינו ח"ו בשביל הכבוד המדומה הנהוג עכשיו, או בשביל

שבעולם, כי סיים אחר כך "ואפילו אתם וכו', שכל אחד נפל למקום שנפל וכו', אבל וכו'". היינו "שגדולתו אין חקר ואין יודעין כלל, על כן יש תקוה לאחרינתו אפילו להגרועים שבגרועים וכו', והעיקר שלא יתייאש עצמו מן הצעקה ומתחנונים וכו'". וזכור כל זה בכל יום. ולא עלה על דעתי לכתוב לך מזה עתה, אך עוצם תשוקתך ותבערת לך הטוב אל האמת, הכריחני לכתוב לך כל זה. וה' יאיר עיניך ועיני כל החפצים באמת, שיכנסו דברינו האמתיים בלבם, כי הם דברים נפלאים מאד מאד אשר אין לשער.

דברי אביך המצפה לשמוח בך בזה ובכא לנצח

נתן מברסלב

ושלום לכל אנ"ש באהבה רבה ועזה, בפרט לידיד נפשי הרבני וכו' מו"ה שמשון נ"י [הרבני הנגיד ר' שמשון הגדול מתלמידי מוהרנ"ת, דר בטולטשין ובטשעהרין]. גם אליכם נאמרו כל הדברים האלה. חזקו ואמצו וכו', כי העולם הזה הכל הבלים וכו', ואין נשאר לאדם כי אם תורה ותפלה ומעשים טובים. ואם הכל יודעים זאת, אף על פי כן הוא אמת גמור ברור וצלול בלי שום ספק, וצריכים לזכור זאת בכל יום ויום.

והיום למדתי בישיעוהו סימן מ' (ו-ט) קול אמר קרא וכו', ופרש"י כל המגביהים תהפך גדולתם ותהיו כחציר וכו', דבר אחר כל הבשר חציר סוף אדם למות וכו' [זה לשון הפסוק קול אומר קרא, ואמר מה אקרא, כל הבשר חציר וכל חסדו כצ"ץ השדה, יבש חציר נפל צ"ץ כי רוח ה' נשבה בו, אכן חציר העם, יבש חציר נפל צ"ץ ודבר אלהינו יקום לעולם. על הר גבוה עלי לך מבשרת ציון, הרימו בכח קולך מבשרת ירושלים, הרימו אל תיראו, אמרי לערי יהודה הנה אלהיכם, הנה ה' אלהים בחוק יבוא וזרוע מושלה לו הנה שכרו אתו ופעולתו לפניו. וז"ל רש"י קול, מאת הקב"ה, ואומר אלי קרא, ואומר רוחי אליו מה אקרא, והקול משיבו זאת קרא: כל הבשר חציר, כל המגביהים תהפך גדולתם ותהיו כחציר. דבר אחר כל הבשר חציר, סוף אדם למות, לפיכך אם אמר לעשות חסד הרי הוא כצ"ץ השדה אשר יומלל ויבש, ואין לסמוך עליו שאין בידו לקיים שמה ימות, שכשיבש חציר נבל צ"ץ, כן כשמת האדם בטלה הבטחתו, אבל דבר אלהינו יקום, כי הוא חי וקיים ובידו לקיים, לפיכך על הר גבוה עלי מבשרת ציון, כי מפי החי לעולם הוא הבטחת השבירה ע"כ. ובפירוש מהר"י קרא כתב ג"כ ע"ד פ' רש"י וביתר מפורש וז"ל: קול אומר קרא קול ה' אומר אלי קרא את הקריאה הזאת אשר אנכי דובר אליך, ואומר מה אקרא וישב דבר בפי הודיעני מה אקרא, כל הבשר חציר, בשר ודם זה שמבטיח לחבירו דומה לצ"ץ השדה, ומה דרכו חציר יבש חציר, ומה דרכו צ"ץ נבל צ"ץ, אף בשר ודם בנוהג שבעולם אדם גדול ממנו והגדו לקושר עמו אהבה ומבטיחו ואומר לו למחר אני עושה אותך עשיר, ומחר אני אעלה אותך לגדולה, ישן לו ולא עמד, היכן הבטחתו והיכן הוא, אך דבר אלהינו יקום לעולם וכו', כיון שהגיע הקץ לא עכבם שעה אחת וכו', הוי אומר דבר אלהינו יקום לעולם, וממה שראיתם שקיימתי הבטחתי כבר על הגאולה, תדעו ותאמינו לי שאקים הבטחתי שהבטחתי אתכם לגאול אתכם מגלות אחרון עכ"ל] והיה בעיני כחדשות בלמדי זאת. מי יתן שתשימו לבכם באמת לכל הדברים האלה באמת ובתמימות ואל תיראו כי יעשיר איש וכו' [תהלים מט, יז], והיום ראיתי שמי שמישים לבו אל האמת רואה בכל עת שכל הספרים צועקים ומכריזים כרוזים נוראים לשוב אל האמת. יתר מזה אני מתאפק בכל כחי מלכתוב עוד על פני השדה, בפרט בעתים הללו. וה' יתן אמת ליעקב

וכו' ועיין מיכה ג, כז.

סימן רי"ב

ברוך השם, יום ב' ויחי, תקצ"ו נעמרוב לפ"ק

שלום לאהובי בני חביבי כנפשי ולבבי, מו"ה יצחק נ"י

מכתבך קבלתי על ידי ר' נחמן מטולטשין, בתחלת ימי חנוכה. ומאליך תבין כי היה מהנמנע להשיבך עד הנה. הן מריבוי טרדות לעסוק עם אנ"ש בימים הללו [בתיבת מוהרנ"ת בעיר נעמרוב בגולה לא מנעו עצמם הרבה מא"ש הצמאים לדבר ה' לבוא להסתופף בצל מוהרנ"ת, והיה כל מבקש ה' יצא אל אוהל מועד משכנו של מוהרנ"ת לדעת את הדרך אשר ילך בה, וע"ע מכתב ר"ג 'ותהלה לאל היתתי פה ביום הכיפורים עם ר' אצילי מהייסין', ובפרט משמשו הנאמן ר' נחמן מטולטשין בא כמעט בכל שבוע או חודש בצל מוהרנ"ת כמו שרואין בהמשך המכתבים. במכתב ר"ז 'ותהלה לאל היה אצלי אורחים על שבת העבר, ודברנו דברי אמת', ובמכתב ר"ג 'בשבת פ' יגש גם כן היו קצת אורחים וכו', וגם אנשי ברסלב ור' שמואל מאיר ור' גדליה מלאדיין', ובמכתב ר"ז 'בעת שנתקבצו אלי כמה אורחים מא"ש, וטרדת הפורים היתה עלי, גם חשש אימת

לעתיד יגידו לאדם כל מה שעבר עליו בכל יום כאשר שמענו מזה וכו' (ספורי מעשיות סוף מעשה י"א), בודאי עובר על כל אחד בכל יום הרבה, ומי שמישים לבו לדקדק בדברי רבותינו ז"ל (ברכות סא) שדרשו על פסוק (בראשית ב, ג) וייצר, אוי לי מיוצרי אוי לי מיצרי. נמצא שעיקר היצרן של האדם היו בבחינה זאת, שיהיה מוכרח לסבול בלבול ומלחמה זאת בכל יום, שהוא אוי לי מיוצרי אוי לי מיצרי, וכך עובר על כל אדם. ואדרבא ראוי להחיות את עצמו על כל פנים בזה מה שמרגיש עדיין שתי האויות האלו, כי יש אחד שכבר אינו מרגיש כלל, ואין לבו דוה עליו כלל מכל מה שעובר עליו, וכמו שאמר רבינו ז"ל בפירוש שראוי להחיות את עצמו בזה בעצמו מה שעל כל פנים מרגיש כאבו וכו', כנדפס בליקוטי תנינא (ליקוטי ח"ב סי' י"ב, ועיין מכתב ר"י"ב הסבר עמוק בענין זה).

ותהלה לאל החייתנו בדבריך מזה שכתבת שאתה מחיה את עצמך בהדיבורים והעצות ששמעת ממני, כך הוא המדה, וכך יפה לך, הפוך בהם והפוך בהם וכו' (אבות פ"ה מ"ב).

לעת עתה אין כל חדש להודיעו, וישמע הכל מפי ר' נחמן מטולטשין [הרה"ח ר' נחמן מקורו מעיר הייסין, דר בטולטשין, מגדולי תלמידי מוהרנ"ת ומשמשו הנאמן. ובא להסתופף בצל מוהרנ"ת בעמרו] שנסע מפה אתמול. ונפלאתי שלא הזכרת במכתבך מענין הכובע של בני שמסרתי לר' זאב דפה [מתלמידי מוהרנ"ת בעיר נעמרוב], וכל מכתבי הקדום היה רק בשביל זה, ועל ידי זה הרווחת איזה דברי אמת שכתבתי שם, ואתה לא שמת לבך להשיבני על זה כלל. הלא ידעת כי כל החפצים של האדם הרוצה להתקרב להשי"ת, ובפרט החפצים שלי, כולם יקרים מאד, ונוגעים כולם מאד לעבודת ה' [ועיין ליקוטי ח"א סי' נ"ד 'וכל דבר יש לו שעה, וצריך לבוא בשעה זו לאדם זה, שהוא משרוש אחר אם אותן הניצוצות שיש בזה הדבר'], ואי אפשר להאריך בזה כי מאליך תבין כל זה, והעבר אין. עתה תראה שיגיע לי הכובע הנ"ל מהרה, וכאשר דברתי עם ר' נחמן הנ"ל, וזרתי אותו על זה.

גם לורזו מאד לשלוח לי מיד החושן משפט חלק ב', כי מאד מוכרח לי, ולמען השם לכל תחרוש בזה כלל.

האגרת ששלחתי על ידי ר' חיים נתן, כבר כתבתי לך [לעיל מכתב ר"ט], שהי' לי ידיעה שנפתח בבארטינק, והידיעה היה על ידי ר' יעקב שטראמוואסער שסיפר זאת לפני ר' שמואל וויינבערג [הרה"ח ר' שמואל וויינבערג ואביו הרה"ח ר' משה וויינבערג נגיד ועושר, ומראשי מהעסקנים לטובת מוהרנ"ת] ולדעתי אתה יודע ומכיר את האיש ר' יעקב הנ"ל, על כן תראה לורזו עצמך להתוועד עמו, אולי תוכל לפעול שיוודע לך היכן האגרת, ואם אפשר לחזור ולקבלם בודאי תשתדל בכל כחך לקבלם ולהודיעני מזה. ואנו מאמינים בהשגחתו הפרטית יתברך, ובוודאי הכל לטובה, כי היה לי יגיעה וטרחה גדולה קודם ששלחתי המכתבים הנ"ל. אך בודאי הכל מאת ה' יצאה, הפליא עצה הגדיל תושיה. בכל יום רואים נפלאות ה' בכל דבר, מלבד מה שאנו מאמינים, כי אי אפשר להאדם להבין שום דבר, כי מאד עמקו מחשבותיו ית' [ועיין לעיל מכתב ר"ט 'בוודאי הכל לטובה, ומי יודע דרכי ה' הנפלאותיו ית'']

אשרינו שזכינו לראות לשמוע מה שראינו ושמענו. ובכל פעם אמר עיין חיי מוהר"ן סי' קע"ה וסי' רט"ו שנשבע בשבת קודש שאינו יודע כלל עכשיו, ושם בסי' רפ"ג וסי' שפ"א, ועיין שיהות ה"רן סי' קנ"ג] [ועיין באריכות בשבחי ה"רן ח"ב סי' ל"ג והכלל כי לעולם לא נח ולא שקט אפילו בימי גדולתו, אע"פ שכבר זכה למה שזכה להשנות אלקות במדרגה גבוהה עצומה ונוראה מאד, אע"פ"כ לא היה מסתפק עצמו בזה וכו', ותיכף שזכה לזאת ההשגה ואו היה קצת בשמחה וכו', ואח"כ תיכף התחיל עוד מחדש ושכח כל העבר כאילו לא התחיל עדיין כלל, וחזר והתחיל מחדש כמו שמתחיל לילך ולכנס בקדושת ישראל וכו'. וכמה וכמה פעמים היה דרכו שאמר שעתה אינו יודע כל, כלל וכלל לא, ופעמים נשבע על זה, שבאמת אינו יודע כלל, אע"פ שבימים הקודם ובשעה הקודמת גלה דברים עתיקים וכו', ובענין זה היה חידוש גדול מאד, ואמר בפירוש על עצמו שהתורה שלו הוא חידוש גדול מאד, אבל האיני יודע שלו הוא חידוש גדול ביותר עכ"ל] **שאיין יודעים כלל, ושהאין יודע שלו הוא חידוש יותר מהידיעה שלו. וכל זה אי אפשר לבאר בכתב, כי הוא לכל חד כפום מה דמשער בלביה, ובעוצם רחמיו יתברך זכינו שגם ענין הנפלא הזה הכניס בנו, שיהי' נצרך לנו לכל אחד ואחד אפילו בכל הירידות**

וכן עוד שם, צריך ליהרר ליוכר היטב הענין הנ"ל, שיהרר מאד מאד שהאמת לא ירחיק אותה ח"ו מהשית והתורה הקדושה, כי כל ההתרחקות והנפילות שברעתו הכל על ידי האמת מחמת שיועד בעצמו האמת שפגם וקלקול, בפרט מי שיועד שקלקל הרבה מאד, וגם עתה הוא כמו שהוא, ועל כן אומר בדעתו הלא אני יודע באמת בעצמי עוצם קלקולי ועל ידי זה זה נופל בדעתו ומתרחק כמו שמתרחק רח"ל, נמצא שכל התרחקותו ונפילתו על ידי האמת, אבל באמת צריכין להתרחק מאמת כזה, כי לא כך הוא האמת, רק צריכין לידע שאין אנו יודעין כלל, ואם לא זכינו לבא לתכלית הידיעה אשר לא נדע, שזה עמוק ונעלם מאד, אבל עכ"פ אנו אין יודעים בפשיטות כלל, רק זה אנו יודעים באמת שהשית אמת ותורתו אמת, והוא יתברך גילה לנו על ידי צדיקו האמתיים עוצם חסדו ורחמינו עד אין חקר כמבואר בדברינו הרבה, וזה ענין עיקר האמת, וכל אשר תמצא ירך לעשות בכחך עשה, כי מאד עמקו מחשבותיו יתברך, והוא יודע יצירני כי עפר אנחנו, ויקר בעיניו מאד כל תנועה והעתקה כחוט השערה שאדם ממשיך לעצמו להשית בזה העולם הגשמי מאד, וכל מה שהוא רחוק ומגושם יותר כמו כן יקר בעיניו יותר כל תנועה והמשכה אליו יתברך ממקום רחוק כזה, וזה עיקר האמת בבחינת אמת מארץ תצמח, מארץ דייקא (אות כ"ד).

וזה שטען דוד כשהתוודה על חטאו בבת שבע, כי פשעי אני אדע וחטאתי נגדי תמיד, ואם כן אוכל להתרחק וליפול על ידי זה ח"ו לומר שאפס תקוה ח"ו, וכמו שרצו הרבה לדחותו על ידי זה כמ"ש רבים אומרים לנפשי אין ישועתי לו באלהים סלה וכמו שפרש"י שם שהוא מחמת העון הזה, אבל דוד המלך לא התסכל על כל ההיות האלה, הן מאחרים הן מעצמו, רק חיזק את עצמו ואמר לך לבדך חטאתי והרע בעיניך עשיתי, כי לא חטאתי נגד שום מלאך ושרף אם כי נגדך לבד, ועל כן בידך לסלוח כי אתה מוכרח כביכול לסלוח למען תצדק בדברך וכו', כדי שתצדק ותזכה נגד המלאכים שקטרגו ואמרו מה אנוש כי תזכרנו, כי עתיד למחטא קמך ולארגוא קמך, ולא ידעו עוצם ריבוי רחמיך וחסדך עד אין חקר שאתה מרבה לסלוח לכל המבקשים מחילה וסליחה מאתך, וע"כ אתה מוכרח לסלוח כדי שתצדק בדברך ותזכה נגדי, כדי שיראו צדקתך בדברך ובשפטך שבראת את האדם, וכמו שאמרו שם במדרש שהשית אמר וכי על חנם נקראתי רחום וחונן, וזה שאמר א"כ הן אמת הפצת בטוחות היינו אעפ"י שלפי האמת שברעתי נדמה לי שרחוק מאד שהשית יסלח לי על עון גדול הזה, ומחמת זה כמעט כמעט שנפלתי בדעתי ונרתחתי מאתך על ידי זה ח"ו, אבל חסדך גבר עלי שזכיתנו להביא מרחוק שאמיתת רחמי דעתך הקדושה אי אפשר להשיג, על כן אני מחויב לעשות את שלי להתחזק בכל פעם ולהפיל תחינתי לפניך עד ישיקף וירא ה' משמים, וזה הן אמת הפצת בטוחות שבוודאי העיקר הוא האמת וכל הפצתך ובקשתך מהאדם השפל הזה הוא רק האמת, אבל אני מבקש ובסתום חכמה תודיעני שתודיעני חכמה אמתי מה שסתום ונעלם ממני זה שזה העיקר האמת לאמיתו, היינו שהתחזק את עצמו וטעון עם השית אעפ"י שאתה חפץ רק באמת בחינת הן אמת הפצת בטוחות, ולפי האמת שברעתי רחוק מאד שימחול לי השית עד שנדמה ח"ו שאפס תקוה חלילה, אבל אני יודע שעדיין לא השגתי אמתת רחמיך בשלימות ואני מבקש ובסתום חכמה תודיעני, שתודיעני מה שסתום ונעלם ממני שהוא אמיתת רחמיך וחסדיך אשר שגבו ועמקו מאד ונעלמו ממני, אשר על ידם לי ג"כ תקוה גדולה, כי מאד עמקו מחשבותיך ואין אנו יודעין כלל, ויש ענין שיתתקן הכל, ויתהפך לטובה, וכל העוונות יתהפכו לזכות, רק שלא יתייאש עצמו מן הצעקה והתפלה והתחנונים וכמו ששמעתי מפיו ז"ל (אות כ"ו), עכ"ל.

ומה מאד כלתה נפשי מהגעועיך על שלא נמנית עמנו בשבת חנוכה העבר, אך נחמתי בזה שזכית להיות בשבת שקודם חנוכה, ולדעתי היה לך חלק גדול בהשבת חנוכה שלנו, כי השבת שלכם שהייתם קודם חנוכה היה הכנה גדולה על שבת חנוכה, ואי אפשר לבאר כל זה. יתר מזה אין פנאי להאריך, כי הגיע סמוך לזמן קריאת שמע של שחרית, יומם יצוה ה' חסדו עלינו ועליך, שתזכה להתחזק בעבודת ה' בכל המקומות ובכל הענינים העוברים עליך, כי אי אפשר לבאר מה שעובר על כל אחד. והעיקר הוא התחזקות, ותהלה לאל יש לנו במה להתחזק תמיד.

דברי איבך המעתיר בעדך

נתן מברסלב

אחר כותבי האגרת הזה הגיעני מכתבך על הפאסט חתום בחותמך. גם נזכרתי שקודם חנוכה הגיעני עוד מכתב מאתך, וקירתי עתה עוד הפעם. וכל מכתבך כולם שפה אחת להם, צועקים בקול מר על מרירות עולם הזה המלא יגונות העובר על כל אחד, לא ראי זה כראי זה, אבל כולם סובלים מרירות גדולה, וכל מיני מרירות של כל אחד בגוף ונפש וממון הכל נמשך מהרע הכולל שהוא התאוה הכללית אשר נאמר (קהלת ג, כו) ומוציא אני מר ממות וכו' (ענין ליקוים ח"א סי' כ"ג וסי' ל"ח), אשר הוא מצודים וכו'. אך בזה בעצמך יש לך ולנו לשמוח מחמת שאנו יודעין ממילחא הממתיק מרירותא

השונאים. ועיין מכתב ר"ד 'והיה אצלי קצת מאנשי ביגיעות עצומות', ובמכתב רמ"ז 'בשבת העבר היה פה ר' ישראל מליפויץ, ועוד היו ג' או ד' אורחים' האומנם גם בעיר נעמרוב לא ישב בהשקט, כי המתנגדים בעת שראו שאנשי מתאספים אצל מוהר"ג ומסתופפים בצלו לשתות מימי הנחל נובע עצת רביז"ל מיד מסרו את מוהר"ג ואת אנשי במסירות אצל הממשלה כמ"ש לקמן מכתב ר"ז ומכתב רמ"ב ועוד). גם לא היה לי עם מי להשיבך כלבבי, כי כבר ידעת שמעט אנשים הבאים אלינו, העסק עם כל אחד ואחד גדול ביותר משאר עסקים בעיני משא ומתן ומשפטים וכו' עם אלפים נפשות, כי עסק הנוגע ליראת שמים באמת עולה על הכל, ועל כן היה בלתי אפשר ליקח מועד ליחד הדיבור אליך כראוי.

[ידוע שכל הנוסעים למוהר"ג לא היה כוונתם בשביל כבוד או בשביל פרנסה או שאר כוונת גשמיות, רק כוונת כל הנוסעים אליו הוא רק לשמוע דבר ה', כמו שהיה פעם ששאלו החסידים לאיזה רבי מפורסם שחלק על מוהר"ג בשמעו שאל מוהר"ג נסעו כמה אנשי, שאלו אותו, ומה זה נחשב זאת לגבי רבינו, הלא אצלכם היו על שבועות חמש מאות אורחים, ענה על זה הצדיק הנ"ל: 'אצלי היו רק סוחרים אראנדעס, אצלו היו יראים ועובדי ה'" (ימי התלאות, וע"ע טובות זכרונות אות ח', והובא לעיל בפתיחה לשנת תקצ"ה)]

וגם עתה לא ידעתי נפשי מה לכתוב לך. כי כבר ידעת ושמת הכל, וכבר השיב נפשינו בדיבורים כשרים ונקיים בכל שבעה משיבי טעם. וידעתי גם ידעתי שכל מה שעובר עליך עבר על כמה אנשים כשרים יותר ממך, והרבה מהם היו מפורסמים ומנהיגי הדור (עדין עיין מכתב ר"ז ומה שכתבנו שם), ורובו ככולו הגורם לזה הוא עצבות ומרה שחורה, שמכשיל את האדם בכמה אופנים, כי מחליש הכח ומגביר התאוות, וגורם עצבות ורפיון ובלבול גדול וכו', אשר אי אפשר לבאר בכתב. אך דעת לנבון נקל, אך איך שהוא חלילה חלילה שיפיל אותך כל ענין זה שכתבת לי, כי באוני שמעתי מפיו הקדוש שזה הענין הוא כמו ש' צ' ה' ח"ו, בוודאי צריכין לצעוק להשית על אשר באנו בעמקי מים וכו', אבל חלילה להמשיך על עצמו פחדים יותר מדאי, כי אדרכא הפחדים והמרה שחורה מזיקים ביותר ח"ו ח"ו.

ובפרט כי תהלה לאל יש לנו על מי לסמוך שיכול לתקן הכל. ומה מאד יש לך לשמוח במה שזכית להיות על ראש השנה ולהיות על ציון הקדוש, ואין צורך להאריך בזה עתה. חזק ואמץ בני, ושמח נפשך בכל הדברים אשר ידעת, ואל תחשוב בזה כלל לא מקודם ולא אחר כך, כי גדול ה' מאד ולגדולתו אין חקר, ויש ענין שנתהפך הכל לטובה (וליקוים ח"ב סי' ק"ח), וגם אם תרצה תנהוג הסגולה שידעת לומר מכ"ח מכ"ח כ"ש שמח"כ צלה"ו.

ותהלה לאל עזרנו השי"ת בימי חנוכה העבר, בפרט בשבת חנוכה, ודברנו בחסדו יתברך דברי תורה ושיחות קדושות ונוראות אשר מחיה מאד אוון השומעים, וקצת מהם תשמע ממוסר כתב זה ר' נחמן מטולטשין. ובפרט מה שדברנו על פסוק (תהלים ג, ח) הן אמת הפצת וכו', ובסתום וכו', והוא נצרך לך עתה מאד. כי עיקר המרה שחורה והעצבות שלך היא מריבוי האמת, מחמת שאתה יודע האמת כמה אתה רחוק, וכמה רבו פגמיך וכו', אבל מחמת שהאמת הזה רוצה להרחיק ח"ו או להחליש הדעת, על כל פנים צריכין להשליך אמת כזה וכו' וכו'. ואי אפשר לבאר כל זה עתה, כי קצרה היריעה ואין הזמן מספיק, ותשמע מפי מוסר כתב זה.

[ענין בליקוה"ה רבית (היה אות כ' - כו) שנכתבה באותן הימים (כמ"ש לעיל סוף מכתב ר"ז) על פסוק זה, ודבריו הק' הם כמים קרים על נפש עיפה, וז"ל: מי שחפץ באמת לאמתו לחוס על תכלית הנצחי באמת, ולכלי להטעות את עצמו, הוא יוכל להוציא מזה עצות אמיתיות והתחזקות עצום מאד עד אין קץ ותכלית. באופן שיאשר על עמדו לישאר קיים בנקודת האמת המשושש בו, ולא יוכל להטרידו ולבלבלו ולמונעו בשום מניעה והסתה ודחיה בעולם, אפילו אם יעבור עליו מה, ואפילו אם יודע בעצמו שמעשיו מקולקלים מאד, ורחוק כמו שרחוק מהשית ותורתו, ונוסף לזה מענין ומיסרין אותו בכמה ענינים ויסורים ודחיות למונעו ולהרחיקו מנקודת האמת לאמתו ח"ו, אעפ"כ לא ישמע לזה כלל, רק יסתכל בכל פעם על נקודת האמת, ויאמר בלבו אעפ"כ איך האמת לאמתו, ועל ידי זה יתחזק תמיד ושיאשר קיים בנקודת האמת, והעיקר שהאמת לא ימנעו מהאמת אמתי, כי עיקר הירחוק של כל אחד מעצם האמת לאמתו הוא על ידי האמת בעצמו וכו' (אות כ').]

סי' רי"ג

ברוך השם, מוצאי שבת שמות, אור ליום א' וארא, תקצ"ו לפ"ק, נעמרוב

שלום לכבוד בני חביבי, מו"ה יצחק נ"י

קבלתי מכתבך בליל שבת קודש הסמוך העבר, תיכף אחר גמר תפילתי קראתיו קודם קידוש, אחר אמירת אשת חיל. ואם כי ידעתי קודם קריאתי שבוודאי הוא מלא קובלנא וצעקה, עם כל זה לא יכולתי להתאפק מלקרות תיכף בכניסת שבת. והנה עתה תיכף אחר הבדלה ישבתי לכתוב לך מכתבי זה, אולי אוכל לשלחו לך על ידי עובר ושב על היארידי, ועדיין איני יודע אם אמצא מהם איזה [שליח] מהם.

והנה להשיבך על צעקתך כבר הקדים לנו השי"ת רפואה למכה על ידי ריבוי הדיבורים הקדושים שספרתי לך מרבינו הקדוש והנורא זצ"ל בכתב ובעל פה, שכולם הם שבעה משיבי טעם להחיות גם אותי, גם את כל העולם כולו, גם אותך, כמו שהוא עתה. כי אין ענין בעולם שאינו כלול בדבריו הק' ז"ל [וכי' גם לעיל מכתב קס"א]. ותהלה לאל כבר שמעתם ממני הרבה, והבנת הרבה, וראית הרבה בספריו הק', ובספרים אשר חנני ה' לחדש בדבריו הק'. ובוודאי ראוי לך להבין מדעתך להחיות נפשך גם עתה, כי זה כלל גדול, וכבר דברנו מזה כמה פעמים שאפילו אם נדבר הרבה כהנה וכהנה דברי אמת המשיבי את הנפש, עם כל זה צריך כל אחד להבין מהם דבר מתוך דבר להחיות נפשו במקומו ובשעתו, כפי מה שהוא.

כי אילו פינו מלא דיבורים אמתיים וכו', לא יוכל איש לדבר לחבירו ותלמידו בפרטי פרטיות, לרפואות מכאובי נפשו, ולחזקו ולאמצו בפרטי פרטיות על כל מה שעובר עליו ביום אחד, מכל שכן בשבוע, מכל שכן בחדש, ובשנה, מכל שכן כל ימי חייו. והעיקר להבין מעצמו מהדיבורים קדושים שמדברים עמכם, לקבל מהם התחזקות ועצות לשמח נפשו בתוך מועף צרה וצוקה ח"ו, להפוך כל מיני יגון ואנחה לשמחה. ובפרט שתהלה לאל כבר יש לנו יסוד מוסד לשמח נפשינו ולהחיות עצמנו בכל מקום שהוא, בכל מה שעובר על כל אחד, על ידי שזיכנו השי"ת לידע ולהתקרב לאור כזה וכו', ועל כל פנים אין אנו מתנגדים עליו.

ודע והאמין בני חביבי כי לא דבר ריק הוא ממנו, ובכל יום ובכל שעה אתה צריך להחיות עצמך בזה.

ודע בני כי באמת אתה מרבה לדאוג יותר מדאי, והוא מעשה בעל דבר להרבות מרה שחורה ועצבות ח"ו, והמרה שחורה והעצבות בעצמו מוזיקים מאד ח"ו לעניניך. והיטב חרה לי עליך בני חביבי על אשר אין אתה מציית אותי, בפרט שכל דברי הם בשליחותו ובשמו ז"ל. ותדע ותאמין שהוא ז"ל מזהיר אותך לבל תחשוב עוד כלל בזה, לא לפניו ולא לאחריו, כי די לצרה בשעתה רח"ל. וקויתי לה' שעל ידי זה תנצל.

כוונת ההערות והצינונים בכדי להבין את המכתב הק', וברצוננו בעו"ה להדפיס כל המכתבים עם ההערות כדי לזכות את הרבים, לכן נשמח לקבל באמייל מן הקוראים היקרים "הארות" בין על דברי מוהר"ג ובין על דברינו כדי שיצא מתחת ידינו דבר נאה ומתוקן, ויאשר כוונתנו למפרע

למכתבים למערכת, וכן לכתוב מאמרים להופיע בהעט סופר, אן להערות, וכן מי שברצונו שיגיע לו העט סופר על יד האימג'ל, יפנה: **CONGHVPRINTING@GMAIL.COM** או להפעקס: **845.781.6701** להודיע על מול טוב לאנ"ש, יש לשלוח הודעה (עד יום ג' בשעה: 9:00 בבוקר):

דעלמא, אשר על זה נאמר אלמלא מילחא לא הוי עלמא יכול למסבל מרירותא (עיי"ש בליקרי"מ).

ואם אמנם צר לך מאד בני חביבי. עם כל זה בזה לבד ראוי לך להחיות את עצמך מה שאתה מרגיש על כל פנים המרירות, ובשביל זה אתה צועק כל כך (ליקרי"מ ח"ב סי' מ"ח). וזה בעצמו נמשך מבחינת הברית מלח עולם (במדבר י"ח) הממתיק המרירות, שעל ידי זה בעצמו מרגישין המרירות ביותר, כדרך כל הרפואות שמתלכשים בדברים מרורים, שכשמיחין הרטיה על המכה מתחילין להרגיש הכאב יותר [ע"ע ליקרי"מ ח"א סי' כ"ז ע"פ ואתה חשקת נפשי משחת]. כי ידוע בחכמת הרפואה שהחולאת והרפואות הם כמו מתנגדים זה לזה, ויש ביניהם מלחמה עצומה, וכשהחולאת רואה שעוסקין באיזהו סם לרפואתו על ידי שתיית הסם, או על ידי שמיחין אותו ברטיה מחוץ, ותיכף שמתחיל הסם לעשות פעולתו לצורך רפואתו לגרש המחלה, תיכף מתעורר המחלה בהתגברות חזק נגד הסם, ובשביל זה קשה מאד לכוין הרפואה, (וגם זה אחד מהטעמים שלא לעסוק בדאקטורים) [עיי'ן שיחות הר"ן סי' ג]. כמו כן הוא בחולי הנפש ממש, ויותר ויותר, כי כל הגדול מחבירו יצרו גדול ממנו (סוכה נב). וכל מה שרוצים להתגבר באיזהו התגברות גדול או קטן נגד חולי הנפש, כמו כן מתגבר יותר המתנגד מבפנים ומבחוץ, ומחמת זה נכשלו ונפלו רבים מאד [עיי'ן ליקרי"מ ח"א סי' ע"ד וח"ב סי' מ"ח וסי' קי"ז ובהרבה מקומות, ובשיחות הר"ן שמעורב עם מ"ס].

וכבר האריך אדומ"ר ז"ל לדבר בזה, לחזק מאד מאד את כל אחד ואחד בהתחזקות נפלא, להחיותו בשבעה משיבי טעם. ותהלה לאל יש לנו דאקטיר כזה שבקי מאד ברפואות נפשינו עד תכליתו עד הסוף האחרון. ומלבד רפואותיו היקרים, כחו הגדול בעצמו עולה על הכל.

[בגדולת רבינו'ל ואיך שהוא הרופא הבקי מאד ברפואת נפשינו עד תכליתו, יש משל נאה מוהר"ג בענין זה המובא בספר נחלי אמונה, וז"ל: אמר מוהר"ג, וישא משלו ויאמר למה אני דומה, לאיש אחד שעשה כרוז בכל העולם, מי בכס כל איש מנוגע וידוע חולי, יבוא אלי וארפאו, ורצו כולא עלמא אבתרא. וכשבאו שאל לאחד מהם, מה כואב לך, ואמר הראש, ענה ואמר לי כואב הראש כפלי כפלים ממך, וכל אחד ואחד שאל לו מחלותיו וענה, כי כל מחלה ומחלה של כל אחד ואחד מכל באי עולם, אצלו הוא בכפלי כפלים, אך שחלתי אחריכם כי אני יודע מרופא אחד גדול במעלה (פראפעסער) שיכול לרפאות גם אותי מתחלואי העצום, ומכל שכן שיכול לרפא אתכם, שכאבכם ומחלתכם קטנה מכאבי. והנמשל כי זה כל מגמת מוהר"ג ז"ל לגלות מי הוא הרופא באמת, שעל ידי איזה סיבה נתוודע ממנו, לא מחמת שהוא חושב עצמו לגדול מכל בני עולם, אדרבה כנ"ל רק על ידי עוצם כאבו מחלתו חתר עד שמצא הרופא הרוצה להיטיב לאחרים (מכתבי נחלי אמונה מכתב כ' מדרר אליקים געציל ז"ל)]

והנה דיבורים אלו שכתבתי עתה, האיר ה' עיני עתה בעת כתיבתי. והנה הם דברים נפלאים חדשים כנים ואמתיים, ועתה יש בלבי הרבה להאריך בהם, אך אי אפשר על פני השדה, גם אין הפנאי מסכים, ודי בזה כעת להחיות נפשך לנצח, וישמע חכם ויוסף לקח. חזק בני וחזק ותאמין בעצמך כי לא אבד תקותך ויש שכר לפעולתיך, רק חזק ואמץ מאד בתפלה ובתחנונים לעולם, ויערב לך לעד ולנצח.

נתן הג"פ

שיעורים אויף אידיש אין ספר ליקוטי מוהר"ן !

לימוד ספה"ק ליקוטי מוהר"ן בכל יום

מען קען הערן אויף "אוצרות ברסלב" יעדן טאג א
עמוד בספה"ק ליקוטי מוהר"ן

718-855-2121

געלערנט "אויף אידיש" מיט א קלאהר'ן הסבר, לויט די
מפורשים און לויט ווי עס איז מבואר אין ליקוטי הלכות
חזקו ואמנו אהוי ללמוד ספריו "בכל יום", ולעיין ולחפש בהם למצוא בהם
בכל פעם עצות להציל נפשכם (ע"ל"ת מכתב שי"א)